

KONCEPCIA MIGRAČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Úvod

Kapitola 1

ANALÝZA PLNENIA ÚLOH VYPLÝVAJÚCICH ZO ZÁSAD MIGRAČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Kapitola 2

ZÁMER A PRINCÍPY KONCEPCIE MIGRAČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2.1. Zámer

2.2. Princípy

2.3.1. Princíp suverenity

2.3.2. Princíp zákonnosti

2.3.3. Princíp regulácie legálnej migrácie

2.3.4. Princíp aktívnej spolupráce v rámci Európskej únie

2.3.5. Princíp zákazu diskriminácie

2.3.6. Princíp flexibility

Kapitola 3

POLITIKY

3.1. Politika v oblasti medzinárodnej spolupráce

3.2. Politika v oblasti legálnej migrácie a sociálnej integrácie migrantov a azylantov do spoločnosti

3.3. Politika v oblasti prevencie boja s nelegálnou migráciou

3.4. Politika v oblasti udeľovania azylu a pobytu cudzincov

3.5. Politika v oblasti spolupráce a koordinovania postupov orgánov štátnej správy a samosprávy pri usmerňovaní ostatných subjektov podieľajúcich sa na realizácii migračnej politiky

3.6. Politika v oblasti dodržiavania ľudských práv a slobôd vo vzťahu k cudzincom a v oblasti predchádzania nežiaducich javov spojených s prejavmi xenofóbie a rasovej intolerancie

Kapitola 4

NÁSTROJE MIGRAČNEJ POLITIKY

4.1. Spolupráca medzi inštitúciami

4.2. Legislatíva

4.3. Inštitucionálna oblasť

4.4. Ľudské zdroje

4.5. Financovanie

Záver

ÚVOD

Vláda Slovenskej republiky

so zreteľom na Zmluvu o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii a na spoločné opatrenia v oblasti migrácie a azylu, ktoré predstavujú neoddeliteľnú súčasť jedného zo základných cieľov Európskej únie postupne vytvárajú priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti pre osoby nachádzajúce sa pod suverenitou štátov v tomto spoločenstve, nanovo definuje štátny záujem Slovenskej republiky súvisiaci s prijímaním a pobytom migrantov na jej území.

Kapitola 1

ANALÝZA DOTERAJŠIEHO STAVU V PLNENÍ ÚLOH VYPLÝVAJÚCICH ZO ZÁSAD MIGRAČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Po vzniku samostatnej Slovenskej republiky a prevzatí zodpovednosti za realizáciu vnútornej a zahraničnej politiky bolo potrebné zo strany kompetentných orgánov štátnej správy, a to najmä ministerstva vnútra, ministerstva zahraničných vecí, ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, ministerstva školstva a ministerstva zdravotníctva, ako aj orgánov územnej samosprávy vysporiadať sa s novovzniknutým fenoménom - migráciou osôb. Táto v dôsledku rozsiahlych spoločensko-politických zmien vo svete enormne vzrástla a svoj smer orientovala aj do krajín Európy, v ktorých došlo v tom čase k zásadným zmenám v politickej orientácii.

V súlade s prijatými „Zásadami migračnej politiky Slovenskej republiky“, ktoré sú v súčasnosti základným dokumentom určujúcim smerovanie a vykonávanie migračnej politiky v podmienkach Slovenskej republiky, sa akcentovalo najmä plnenie úloh vyplývajúcich z medzinárodných dokumentov, a to „Dohovoru o právnom postavení utečencov“ (Ženeva, 1951) a „Protokolu týkajúceho sa právneho postavenia utečencov“ (New York, 1967) a vytváranie legislatívnych, inštitucionálnych, personálnych, finančných a materiálnych podmienok nevyhnutných na splnenie cieľov v danej oblasti.

Dynamický vývoj sa zaznamenal najmä v legislatíve súvisiacej s pobytom cudzincov na území Slovenskej republiky a poskytovaním ochrany žiadateľom o udelenie azylu v snahe zmeniť zákony bývalej Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky bezprostredne po prechode kompetencií na samostatnú Slovenskú republiku.

Podmienky pobytu cudzincov na území Slovenskej republiky od roku 1995 ustanovoval zákon NR SR č. 73/1995 Z.z. o pobyte cudzincov na území Slovenskej republiky a vydávanie cestovných dokladov upravoval zákon č. 381/1997 Z.z. o cestovných dokladoch.

Kompatibilitu s právom štátov Európskej únie zabezpečuje nový zákon č. 48/2002 Z.z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. apríla 2002. Jeho pozitívom bolo vytvorenie mechanizmov na potlačanie nelegálnej migrácie, stanovenie zásad povoľovania účelovo viazaných pobytov cudzincov na území Slovenskej republiky a zjednotenie príslušných ustanovení so štandardami vízovej politiky a praxou Európskej únie.

S cieľom skvalitňovania azylovej procedúry a zblížovania legislatívy Slovenskej republiky s legislatívou Európskej únie a Európskych spoločenstiev sa postupne vytvárali a novelizovali aj predmetné právne predpisy upravujúce azylové konanie. Počiatky v tejto oblasti sú spojené s uplatňovaním zákona č. 498/1990 Zb. o utečencoch, v duchu ktorého prvostupňovým správnym orgánom zodpovedným za riešenie žiadostí o priznanie postavenia utečenca boli útvary hraničnej a cudzineckej polície. Prijatím nového zákona NR SR č. 283/1995 Z.z. o utečencoch sa dosiahla väčšia jednotnosť v konaní a celková zodpovednosť za komplexnosť rozhodovacieho procesu, nakoľko sa prvostupňové rozhodovanie o žiadostiach cudzincov centralizovalo a zodpovednosť za jeho riešenie prešla na novozriadený Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Ďalším krokom bolo prijatie zákona č. 480/2002 Z.z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2003. Pri jeho tvorbe sa začalo s implementáciou právnych aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie v oblasti azylu, a to napr. akceptovaním Rezolúcie o minimálnych zárukách pri azylovom konaní, Rezolúcie o zjavne neopodstatnených žiadostiach o azyl a Rezolúcie o maloletých bez sprievodu, čím

sa v súlade s európskou úpravou nanovo vymedzili pojmy súvisiace s azylovou procedúrou. Jeho prijatím boli splnené požiadavky Európskej komisie a Európskej únie, ktoré boli obsahom negociačnej pozície v kapitole 24, podľa ktorej sa Slovenská republika zaviazala stanovené úlohy akceptovať a byť pripravená v plnom rozsahu implementovať európske „acquis“ v časti „Spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútra“ ku dňu vstupu do Európskej únie.

Schválením zákona č. 606/2003 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 48/2002 Z.z. o pobyte cudzincov a zákon č. 480/2002 Z.z. o azyle a zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov, bol prakticky zavŕšený proces implementácie základných všeobecne záväzných právnych predpisov v predmetnej oblasti.

K ďalším zmenám v legislatíve došlo prijatím zákona č. 207/2004 Z.z., ktorým sa novelizoval zákon 480/2002 Z.z. o azyle, najmä z dôvodu úpravy konania v tzv. „dublinských prípadoch“, ktorým sa ustanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadostí o azyl v zmysle nariadenia Rady EÚ č. 343/2003/ES.

Dňa 2. decembra 2004 bola prijatá ďalšia novela zákona č. 480/2002 Z.z., a to najmä z dôvodu zabezpečenia transpozície smernice Rady 2003/9/ES, ktorou sa ustanovujú minimálne štandardy pre prijímanie žiadateľov o azyl. Novela tohto zákona nadobudne účinnosť 1. februára 2005.

Pokrok sa dosiahol aj na úseku spolupráce s medzinárodnými organizáciami, ktoré sa podieľajú na riešení otázok migrácie, a to so zastupiteľským úradom Vysokého komisára OSN pre utečencov (ďalej len „UNHCR“), Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (ďalej len „IOM“), Európskym výborom pre migráciu, Výborom expertov pre legálne aspekty teritoriálneho azylu utečencov a osôb bez štátnej príslušnosti a pod.

V oblasti získavania bytového fondu pre azylantov sa združením finančných prostriedkov UNHCR a migračného úradu v priebehu rokov 1995 až 1998 uskutočnila rekonštrukcia 62 bytov v Košiciach, Lučenci, Ružomberku, Zvolene, Modrom Kameni a Bratislave.

Dôslednejšou súčinnosťou s IOM sa na zmluvnom základe v roku 2002 zrealizoval dobrovoľný návrat 42 neúspešných žiadateľov o udelenie azylu a nelegálnych cudzincov.

V roku 2003 ich počet predstavoval 109 osôb a do 30. novembra 2004 sa do krajín pôvodu vrátilo 148 osôb.

Na základe iniciatívy a podnetov ministerstva vnútra a UNHCR sa zásluhou ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny vytvorili podmienky na koncepčné riešenie problematiky maloletých cudzincov bez sprievodu. Ako gestori komisie zloženej zo zástupcov ministerstva vnútra, ministerstva školstva a ministerstva zdravotníctva, UNHCR a IOM sa podieľali na budovaní sociálno-právneho systému ochrany týchto osôb, ale zároveň vyvíjali aj úsilie zamerané na získanie vhodných objektov na zabezpečenie ich pobytu.

K významným aktivitám na úseku starostlivosti o migrantov v rokoch 1993 – 1997, oceneným aj medzinárodným spoločenstvom, patrila starostlivosť o cca 2000 obetí vojnového konfliktu z Bosny-Hercegoviny a Kosova, ktorým sa na území Slovenskej republiky poskytovala ochrana formou dočasného útočiska. Obdobne pozitívne možno hodnotiť poskytnutú humanitnú pomoc občanom Ukrajiny slovenského pôvodu postihnutých Černobyľskou jadrovou haváriou, v rámci ktorej bolo do Slovenskej republiky presídlených 1230 osôb.

V súvislosti s realizáciou spoločných projektov v oblasti psychologického poradenstva, právneho poradenstva, sociálnej asistencie a starostlivosti o maloletých žiadateľov o azyl bez sprievodu, sa skvalitnila spolupráca

s mimovládnyimi organizáciami, a to najmä Slovenskou humanitnou radou, Slovenským helsinským výborom, Björnsonovou spoločnosťou, Slovenskou katolíckou charitou a Spoločnosťou ľudí dobrej vôle.

Čiastočná vyváženosť v plnení úloh súvisiacich s migračnou politikou sa dosiahla v zainteresovaní príslušných miestnych orgánov štátnej správy a samosprávy, a to zásluhou novelizácie zákonov upravujúcich riešenie azylovej a cudzineckej problematiky v jednotlivých sférach spoločenského života (zdravotníctvo, školstvo, sociálna a pracovná oblasť, finančná sféra a pod.).

Vzhľadom na zvyšujúce sa počty žiadateľov o udelenie azylu a nedostatočnú kapacitu ubytovacích zariadení bolo nevyhnutné zriadiť a sprevádzkovať nové záchytné tábory a pobytové tábory v Brezovej pod Bradlom, Gabčíkove, Rohovciach, Opatovskej Novej Vsi a Vlachoch, na základe čoho sa zvýšil celkový počet lôžok z pôvodných 120 miest v roku 1992 v záchytnom tábore v Adamove-Gbeloch, na 1100 miest v súčasnosti s tým, že v prípade potreby je možné v Gabčíkove umiestniť ďalších 500 žiadateľov a po dobudovaní tábora v Humennom v roku 2006 sa počet miest v zariadeniach migračného úradu zvýši cca o 550. Ďalšie zvýšenie ubytovacích kapacít cca o 450 miest bude možné po rekonštrukcii táborov v Opatovskej Novej Vsi a Vlachoch. Skvalitnila sa aj ochrana týchto zariadení profesionálnou strážnou službou. Vypuklým problémom pri správe týchto zariadení je častá devastácia inventáru a zariadení interiéru zo strany žiadateľov o azyl, čo si vyžaduje nemalé finančné prostriedky na odstraňovanie vzniknutých škôd.

Zjavne nedostatočnými z hľadiska aktuálnych potrieb sú možnosti ubytovania v útvaroch policajného zaistenia pre nelegálnych cudzincov v Medvedove a Sečovciach, nakoľko ich súčasná ubytovacia kapacita predstavuje len 315 miest.

Zo štatistických ukazovateľov vyplýva, že počet nelegálnych migrantov enormne vzrástol v roku 2001, keď predstavoval 15.548 osôb, čo je v porovnaní s rokom 2000 o 9.487 osôb viac. Vysoké počty nelegálnych migrantov boli zaznamenané aj v rokoch 2002 – 2003, keď dosiahli 15.200, resp. 12.493 osôb. Do 30.novembra 2004 ich počet predstavuje 10.165 osôb.

Z hľadiska tlaku na štátnu hranicu Slovenskej republiky najfrekventovanejšími sú hranice Slovenskej republiky s Ukrajinou a Maďarskou republikou a smerom zo Slovenskej republiky

hranica s Českou republikou a Rakúskou republikou.

Enormný nárast počtu cudzincov sa prejavil aj vo zvýšenom počte žiadateľov o udelenie azylu. Za obdobie rokov 1992 – 2004 prešlo zariadeniami migračného úradu 44107 žiadateľov, pričom v 37626 prípadoch bolo konanie predčasne zastavené v dôsledku nelegálneho odchodu žiadateľov z územia Slovenskej republiky. Z uvedeného počtu žiadateľov získalo azyl 555 osôb, keď najviac (129) ich bolo udelených v roku 1996. Do 30. novembra 2004 získalo azyl 14 žiadateľov.

Napriek skvalitňovaniu procesu prijímania cudzincov do azylovej procedúry a sústavnému narastaniu počtu žiadateľov je naďalej dominujúcou snaha migrantov len prechádzať Slovenskou republikou. Uvedený jav má v konečnom dôsledku negatívny vplyv na priebeh azylovej procedúry, nakoľko z tohto dôvodu sa väčšina prípadov ukončuje zastavením konania a pokračuje následnými opakovanými žiadosťami o udelenie azylu.

Napriek nesporne pozitívnym výsledkom dosiahnutým v uplynulom období pri plnení úloh vyplývajúcich zo zásad migračnej politiky, a to najmä v oblasti legislatívneho zabezpečenia tohto procesu, súčasný stav však nezodpovedá jeho aktuálnym potrebám a požiadavkám v personálnom, materiálno-technickom a finančnom zabezpečení a nedosahuje úroveň obvyklú v členských štátoch

Európskej únie. Na tieto skutočnosti poukazuje i „Vyhodnotenie azylového systému v Slovenskej republike“ vykonané v rokoch 2003-2004 za súčinnosti ministerstva vnútra, ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny s UNHCR, IOM, delegáciou Európskej komisie v Slovenskej republike, veľvyslanectvom Spojených štátov amerických, veľvyslanectvom Holandského kráľovstva a mimovládnyimi organizáciami (Slovenská humanitná rada, Slovenský helsinský výbor, Björnsonova spoločnosť a Spoločnosť ľudí dobrej vôle). Rezervy sú predovšetkým v aplikačnej praxi, v úrovni koordinácie medzi jednotlivými zainteresovanými subjektami tohto procesu, v oblasti cezhraničnej spolupráce so susednými štátmi, v nedostatočnej materiálno-technickej základni, početných stavoch zamestnancov a ich kvalifikácii, nedostatku kvalifikovaných tlmočníkov, atď.

Jednou z hlavných príčin tohto stavu a zároveň aj limitujúcim faktorom pri realizácii jednotlivých úloh vyplývajúcich zo zásad migračnej politiky je skutočnosť, že i napriek uzneseniu vlády SR č. 1286 z 27.novembra 2002 k správe o prístupových rokovaniach Slovenskej republiky s Európskou úniou a nosných úlohách z hľadiska plnenia negociačných záväzkov v oblasti migračnej politiky sa v dôsledku nedostatku finančných prostriedkov nedarí adekvátne posilňovať personálne kapacity a zabezpečiť zodpovedajúce materiálno-technické vybavenie a podmienky prakticky pre všetky subjekty podieľajúce sa na tomto procese

Kapitola 2

ZÁMER A PRINCÍPY KONCEPCIE MIGRAČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2.1. Zámerom Konceptie migračnej politiky Slovenskej republiky je zabezpečiť:

- ochranu národných záujmov Slovenskej republiky a realizáciu cieľov a priorit v oblasti migrácie, ako aj postup pri ich zabezpečovaní zo strany jednotlivých subjektov podieľajúcich sa na realizácii migračnej politiky,
- vytváranie podmienok v oblasti ľudských, materiálnych a finančných zdrojov a koordináciu kompetentných inštitúcií v tejto oblasti,
- aktívnu účasť Slovenskej republiky na tvorbe práva Európskych spoločenstiev a Európskej únie v oblasti migrácie,
- ďalšiu harmonizáciu právnych predpisov Slovenskej republiky s právom Európskych spoločenstiev a Európskej únie v oblasti migrácie,
- rozvoj inštitucionálneho rámca nevyhnutného na implementáciu politík v tejto oblasti,.

2.2. V Konceptii migračnej politiky Slovenskej republiky sa uplatňujú nasledovné princípy:

2.3.1. Princíp suverenity

zabezpečuje právo Slovenskej republiky chrániť svoje národné záujmy a regulovať migráciu, t.j. prijímanie, pobyt a návrat cudzincov, s ohľadom na zachovanie spoločenskej stability, ochrany tradičného spôsobu života, a to na základe ekonomických a sociálnych možností Slovenskej republiky, rešpektujúc pritom záväzky, ktoré jej vyplývajú z medzinárodných zmlúv a dokumentov a vytvára podmienky na zintenzívnenie boja proti nelegálnej migrácii a terorizmu.

2.3.2. Princíp zákonnosti

vychádza z rešpektovania Ústavy Slovenskej republiky, medzinárodných zmlúv a dokumentov, práva Európskych spoločenstiev a Európskej únie a právnych predpisov Slovenskej republiky upravujúcich predmetnú oblasť s akcentom na zaručovanie, dodržiavanie a ochranu ľudských práv a základných slobôd.

2.3.3. Princíp regulácie legálnej migrácie

vytvára priestor na prijímanie zákonných postupov regulácie migrácie v súlade so záujmami Slovenskej republiky, najmä s ohľadom na stav ekonomickej, politickej a kultúrnej stability spoločnosti, ako aj situáciu na trhu práce a štruktúru zamestnanosti, a to prostredníctvom štátnej migračnej politiky formami riadeného a regulovaného prisťahovalectva.

2.3.4. Princíp aktívnej spolupráce s Európskou úniou

vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie sa kladie dôraz na zabezpečovanie jednotnej politiky v oblasti udeľovania azylu a na vytváranie trvalých riešení súvisiacich s realizáciou migračnej politiky v súčinnosti s medzinárodnými organizáciami a mimovládnyimi organizáciami

2.3.5. Princíp zákazu diskriminácie

predstavuje poskytovanie rovnakých príležitostí pre všetkých cudzincov, ktorí sa legálne zdržiavajú na území Slovenskej republiky a vylučuje možnosť diskriminácie a poskytovania akýchkoľvek privilégií a výhod jednotlivým osobám.

2.3.6. Princíp flexibility

predpokladá vytváranie priestoru na inováciu prijatých opatrení a postupov v oblasti migračnej politiky.

Kapitola 3

POLITIKY

3.1 Politika v oblasti medzinárodnej spolupráce

Vláda Slovenskej republiky svojím uznesením č. 266 z 10. apríla 2003 vyslovila súhlas s uzavretím Zmluvy o prístupí k Európskej únii. Súčasťou prístupových aktivít bolo akceptovanie a realizovanie medzinárodných dohovorov, ktoré sa stali po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie neoddeliteľnou súčasťou nášho právneho poriadku.

Ďalšie smerovanie aktivít v tejto oblasti bude uskutočňované v zmysle záverov zo zasadnutia Európskej rady v roku 1999 v Tampere a následných zasadnutí v Helsinkách, Solúne a Seville, ale najmä v zmysle Haagskeho programu posilňovania slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v Európskej únii, s cieľom garantovania základných ľudských práv a minimálnych procedurálnych záruk, regulovania migračných tokov a kontroly na vonkajších hraniciach únie, boja proti cezhraničnému organizovanému zločinu a terorizmu.

Vychádzajúc z uvedeného ťažiskom a najdôležitejšou reakciou na zavedenie voľného pohybu osôb a zrušenie kontrol na vnútorných hraniciach sa budú v spolupráci s členskými štátmi Európskej únie realizovať opatrenia na zabezpečenie ochrany vonkajšej hranice Európskej únie, pripojenie sa k schengenskému informačnému systému, uplatňovanie Dublinského nariadenia (nariadenie Rady ES č. 343/2000) a zjednocovanie postupov pri aplikácii opatrení vyplývajúcich zo smernice Rady 2003/9/ES o minimálnych štandardoch pre prijímanie žiadateľov o azyl.

Nevyhnutnosťou bude i spolupráca s regionálnymi inštitúciami pri monitorovaní údajov súvisiacich s migračnými tokmi s cieľom prijímať konkrétne opatrenia na riešenie medzinárodnej migrácie a posudzovania jej príčin. Zjednocovanie národných migračných politík vyžaduje aj skutočnosť, že dosiaľ okrem bilaterálnych a regionálnych dohôd a zmlúv nie je jednoznačne definovaný komplexný a harmonizovaný systém, na základe ktorého by krajiny Európskej únie efektívne spolupracovali v riadení medzinárodnej migrácie. Jednou z priorít v tejto oblasti by mala byť pomoc tretím krajinám v úzkom partnerstve s Európskou úniou, a to v oblastiach zlepšovania kapacít na riadenie migrácie a ochrany migrantov, boja proti nelegálnemu prisťahovalectvu, efektívnejšieho riešenia návratu migrantov do krajín pôvodu a pod. Uvedené aktivity realizovať v kontexte na európsku politiku susedstva, ktorá poskytuje strategický rámec pre účinné posilnenie spolupráce a dialógu o migrácii a pre iniciovanie nových opatrení v tejto oblasti za použitia finančných zdrojov Európskej únie.

Ďalej bude potrebné rozvíjať aktivity a snahy o zavedenie jednotnej azylovej procedúry s výhľadom na zriadenie európskeho úradu, ktorý by napomáhal všetkým formám spolupráce medzi členskými štátmi, najmä pri prijímaní opatrení na zlepšenie regionálnej azylovej praxe, s dôrazom na predchádzanie príčinám, ktoré vyvolávajú zvýšený pohyb obyvateľstva. Osobitne bude potrebné rozvíjať kooperačné vzťahy v tejto oblasti s Ukrajinou a Ruskou federáciou.

Zo strany zainteresovaných rezortov bude potrebné posilňovať občiansku dimenziu, a to najmä v rámci krajín V 4 a rozvíjať spoluprácu v oblasti migrácie medzi krajinami tohto zoskupenia s regionálnymi zoskupeniami (Benelux, Severská rada) a krajinami, ktoré o kooperáciu v otázke ochrany ľudských práv a základných slobôd prejavia záujem.

V rámci medzinárodnej spolupráce bude žiaduce v súčinnosti s visegrádskymi partnermi nielen koordinovať pristúpenie k Schengenskej dohode, ale aj iniciovať prijatie konkrétnych opatrení na zabezpečenie spoločnej politiky Európskej únie v otázkach súvisiacich s riadením a ochranou jej vonkajších hraníc v horizonte do roku 2007.

Ďalšie skvalitňovanie činnosti na tomto úseku je podmienené efektívnou prezentáciou a propagáciou dosiahnutých výsledkov v oblasti migračnej politiky, účasťou kompetentných zástupcov a expertov Slovenskej republiky na medzinárodných podujatiach obsahovo zameraných na predmetnú problematiku, pozývaním a využívaním expertov z členských štátov Európskej únie na prípravu a tvorbe koncepčných materiálov, organizovaním seminárov a školení a systematickou propagáciou v domácich a zahraničných masovokomunikačných prostriedkoch.

Zefektívnenie a prehĺbenie spolupráce so zastupiteľskými úradmi a s IOM sa musí prejavovať promptnejším vybavovaním náhradných cestovných dokladov a v ďalšom zvyšovaní počtu realizovaných dobrovoľných návratov nelegálnych migrantov a neúspešných žiadateľov o azyl do krajín pôvodu. V tejto súvislosti Slovenská republika bude podporovať všetky aktivity Európskej únie na zriadenie spoločných integrovaných programov pre návrat osôb, špecifických pre jednotlivé členské krajiny a regióny, ako aj plánované zriadenie Európskeho fondu pre návrat v roku 2007.

3.2. Politika v oblasti legálnej migrácie a sociálnej integrácie prisťahovalcov a azyľantov do spoločnosti

Vychádzajúc z doterajších zásad uplatňovaných v migračnej politike nebude vláda Slovenskej republiky klásť prekážky cudzincom na uplatňovanie práva vstupu na jej územie, práva voľného pohybu po jej území a práva opustiť toto územie, a to za podmienok akceptovania a podriadenia sa jej právnomu poriadku a za predpokladu, že poskytnuté práva nebudú využívané v rozpore so záujmami

bezpečnosti štátu, s úmyslom ohrozovať verejný poriadok, či obmedzovať práva a slobody občanov Slovenskej republiky.

To si vyžiada vytvorenie zodpovedajúceho právneho prostredia rešpektujúceho právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie a podieľanie sa jednotlivých subjektov na realizácii migračnej politiky tak, aby migranti a žiadatelia o udelenie azylu boli v čo najkratšom čase informovaní o podmienkach, ktoré musia spĺňať v súvislosti s azylovým konaním, resp. o organizáciách a skupinách osôb, ktoré im môžu poskytnúť právnu, sociálnu a materiálnu pomoc a podať nielen požadované informácie, ale i viesť ich k pozitívnemu prispôsobovaniu sa spoločnosti a jej hodnotovému obohacovaniu vyplývajúcejmu z domácich kultúrnych a spoločenských tradícií.

Nakoľko sa k legálnej migrácii pristupuje ako k širokospektrálnemu problému, opatrenia podmieňujúce vstup cudzincov na územie Slovenskej republiky musia vychádzať nielen z právnych podmienok, ale najmä ekonomických a sociálnych možností štátu.

V tejto súvislosti bude potrebné vypracovať akčný plán riešenia legálnej migrácie vrátane postupov na prijímanie migrantov. Tento plán musí zohľadňovať výsledok diskusií v zelenej knihe Európskej únie o migrácii pracovných síl, rešpektujúc požiadavku, že určovanie objemu prijímania migrantov podlieha právomoci jednotlivých členských štátov.

Z uvedeného vyplýva, že v tejto oblasti bude potrebné zamerať sa na dotváranie podmienok súvisiacich s ich vzdelávaním, zamestnávaním, ubytovaním, zdravotným a sociálnym zabezpečením.

Konštatované skutočnosti, ako aj nutnosť koordinácie zainteresovaných orgánov pri plnení úloh súvisiacich s realizáciou migračnej politiky v nových podmienkach, potvrdzujú nevyhnutnosť v krátkom časovom horizonte zriadiť pracovnú komisiu zloženú z kompetentných zástupcov príslušných rezortov a medzinárodných a mimovládnych organizácií.

V súvislosti so zabezpečením prístupu na trh práce žiadateľov o azyl a azylantov bude potrebné implementáciou smernice Rady 2003/9/ES o minimálnych štandardoch pre prijímanie žiadateľov o azyl sprístupniť trh práce aj týmto osobám za presne stanovených podmienok a prostredníctvom úradov špecializovanej štátnej správy zabezpečiť aj vytváranie možností na zvyšovanie ich kvalifikácie, poskytovanie poradenskej služby a podpory znevýhodneným skupinám na trhu práce a pod.

Povinné vzdelávanie detí migrantov v štátnom jazyku bude potrebné vykonávať v duchu pripravovaného zákona o výchove a vzdelávaní a uskutočňovať za aktívnej účasti zriaďovateľov škôl a školských zariadení. Pre dospelé osoby sa musia organizovať kurzy slovenského jazyka, vydávať publikácie a príručky nevyhnutné na odstraňovanie jazykovej bariéry a prekonávanie prekážok pri ich integráciu do spoločnosti.

V sociálnej oblasti vytvoriť podmienky na rovnaké zaobchádzanie s cudzincami, ktorí sú legálne na území Slovenskej republiky, zvýšenú pozornosť venovať zraniteľným skupinám migrantov, a to najmä maloletým deťom bez sprievodu, osamelým ženám, prestárnutým a inak znevýhodneným osobám.

V právnej oblasti využívať možnosti platnej legislatívy Slovenskej republiky súvisiace s prístupom žiadateľa o udelenie azylu k právnej pomoci, právnomu poradenstvu, právnomu zastupovaniu v azylovom konaní a konaní pred súdmi a správnymi orgánmi.

Zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti si vzhľadom na súčasný zaužívaný systém uplatňovaný na základe zákona č. 480/2002 Z.z. o azyle a uskutočňované zmeny v rezorte zdravotníctva vyžiada prehĺbenie spolupráce ministerstva vnútra

a ministerstva zdravotníctva a koordinovanie postupu pri plnení úloh súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti žiadateľom o azyl a azylantom. Z hľadiska kompetencií je nevyhnutné zo strany rezortu zdravotníctva venovať zvýšenú pozornosť problematike prevencie infekčných chorôb a povinnému očkovaniu detí migrantov a žiadateľov o azyl

Na doterajšie aktivity subjektov podieľajúcich sa na zabezpečovaní bytového fondu a ubytovania azylantov by mali nadviazať územné samosprávy tak, že v súčinnosti s orgánmi štátnej správy a ich zákonom upravenej spoluúčasti na materiálno-technickom, finančnom a personálnom zabezpečení tohto procesu, by postupne prebrali zodpovednosť za integráciu azylantov do spoločnosti na ich teritóriu, tak ako je to obvyklé v krajinách Európskej únie.

Vytvorením vhodných podmienok na pobyt migrantov na území Slovenskej republiky sa

zniži tlak na vstup do azylového konania so všetkými pozitívnymi dôsledkami, ktoré z toho vyplynú pre Slovenskú republiku.

3.3. Politika v oblasti prevencie a boja s nelegálnou migráciou

V súčasnosti nemalý podiel na narastaní nežiaducich nelegálnych migračných pohybov osôb z tretích krajín a krízových oblastí patrí migrantom pochádzajúcim z krajín Afriky, Ázie a Stredného východu, ku ktorým pribudol migračný prúd z Ruskej federácie silne ovplyvnený bezpečnostnou situáciou v Čečensku.

Vychádzajúc zo súčasných poznatkov je zrejmé, že podstatou migračných pohybov sú najmä príčiny ekonomické, politické, sociálne, náboženské a národnostné, a že ich častým sprievodným javom je nárast kriminality, organizovaného zločinu a prejavov terorizmu.

Špecifickým znakom nelegálnej migrácie namierenej do Slovenskej republiky je snaha nelegálnych migrantov len prechádzať cez územie Slovenskej republiky, resp. ich snaha zneužívať vstup do azylového konania za účelom legalizácie svojho pobytu na území Slovenskej republiky a následnej prípravy na nelegálny prechod do iného štátu. Potvrdzujú to aj opakované nedovolené odchody žiadateľov o azyl s cieľom prejsť štátnu hranicu do Rakúskej republiky a Českej republiky a pokračovať ďalej do niektorej zo západných krajín Európskej únie.

Zlepšenie situácie na tomto úseku vyžaduje predovšetkým skvalitnenie ochrany štátnej hranice v zmysle požiadaviek vyplývajúcich zo Schengenského dohovoru, prehĺbenie monitorovania azylových zariadení a ich okolia, pružné reagovanie na aktuálnu vnútornú a medzinárodnú situáciu a na základe spoločných postupov zainteresovaných subjektov na realizácii migračnej politiky eliminovanie rizikových faktorov migrácie prejavujúcich sa v páchaní trestnej činnosti, terorizme, prevádzačstve, obchodovaní so ženami a deťmi.

V oblasti prevencie boja s nelegálnou migráciou sa dôsledným využívaním možností vyplývajúcich zo zákona č. 403/2004 Z.z. o európskom zatýkacom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je vyjadrením implementácie Rámcového rozhodnutia Rady o európskom zatýkacom rozkaze a vydávacom konaní medzi členskými štátmi do právneho poriadku Slovenskej republiky skvalitnia podmienky spolupráce slovenských justičných orgánov s orgánmi ostatných členských štátov Európskej únie a účinnejšie zamedzia prejavom vyplývajúcim z tohto javu.

Vzhľadom na skutočnosť, že prevádzačstvo v spojení s nelegálnou migráciou sa klasifikuje ako trestný čin, je nevyhnutné nielen zvýšiť trestný postih páchatel'ov tejto činnosti, zefektívniť prácu jednotlivých zložiek bezpečnostných orgánov Slovenskej republiky a ich spoluprácu s partnerskými organizáciami susedných štátov, ale najmä zabezpečiť dôslednú a systematickú ochranu štátnej hranice.

Taktiež je potrebné dôslednejšie vykonávať readmisiu nelegálnych migrantov, ktorí nepožiadali o azyl, s cieľom ich pružného administratívneho vyhostovania do krajín pôvodu.

Nakoľko jednu z významných foriem boja s nelegálnou migráciou a kriminálnymi aktivitami cudzincov predstavuje vízová politika, je potrebné v praxi dôsledne a flexibilnejšie uplatňovať postupy vyplývajúce z jednotnej vízovej politiky Európskej únie, s cieľom uľahčenia legitímneho cestovania a riešenia nelegálneho prisťahovalectva prostredníctvom ďalšej harmonizácie vnútroštátnych právnych predpisov a postupov pri vybavovaní dokladov na konzulárnych úradoch, pričom je potrebné pokračovať v úsilí o integráciu biometrických identifikátorov do cestovných dokladov, víz, povolení na pobyt a informačných systémov.

3.4. Politika v oblasti udeľovania azylu a pobytu cudzincov

Azylové konanie upravuje zákon č.480/2002 Z.z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Účinnosť a efektívnosť systému od mája 2003 do apríla 2004 monitorovala pracovná skupina zložená zo zástupcov ministerstva vnútra, ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, UNHCR, IOM, delegáciou Európskej komisie v Slovenskej republike, veľvyslanectvom Spojených štátov amerických, veľvyslanectvom Holandského kráľovstva a mimovládnyimi organizáciami, ktorá dospela k záveru, že Slovenská republika má prevažne charakter tranzitnej krajiny. Túto skutočnosť potvrdzujú aj štatistické údaje o žiadateľoch o azyl, ktoré v posledných rokoch enormne narastajú (napr. v roku 2003 počet žiadateľov predstavoval 10358 osôb, a do 30.novembra 2004 už 10736 osôb). Počet konečných rozhodnutí zostáva nízky, a to z dôvodu zastavení konania po nelegálnom odchode žiadateľov z územia Slovenskej republiky pred vydaním konečného rozhodnutia.

Pretrvávajúcim problémom v oblasti azylovej procedúry je určovanie národnosti, pôvodu a veku žiadateľov, nakoľko väčšina z nich nemá príslušné doklady na preukázanie svojej identity. Z uvedeného dôvodu je potrebné dôsledne uplatňovať opatrenia na zamedzenie zneužívania azylovej procedúry a vytvárať vhodné podmienky na zefektívnenie azylového konania využívaním progresívnych metód určovania dôveryhodnosti výpovedí prostredníctvom jazykových analýz a analýz o krajinách pôvodu, zisťovaním veku v prípadoch maloletých bez sprievodu a diferencovaného prístupu v prípadoch poskytovania ochrany tým osobám, ktoré nespĺňajú kritériá definované v Dohovore o právnom postavení utečencov a zákone o azyle, ale ktoré vyžadujú medzinárodnú ochranu. Ide o osoby, na ktoré sa vzťahuje zákaz vyhostenia, obeť rôznych katastrof, maloleté deti bez sprievodu a pod.

Zvýšenú pozornosť zo strany sociálnych pracovníkov v azylových zariadeniach je potrebné venovať žiadateľom o azyl, s cieľom v čo najkratšom čase zistiť, či majú skutočný záujem o zotrvanie v Slovenskej republike alebo len mienia ňou prechádzať. Realizácia tejto požiadavky si vyžiada zvýšenie počtu sociálnych pracovníkov, ich odbremenenie od množstva administratívnej práce tak, aby ťažiskom ich práce bola konkrétna sociálna a psychologická pomoc žiadateľom. Pri praktickej realizácii zámerov migračnej politiky v tejto oblasti bude potrebné aktívne využívať mimorozpočtové zdroje z fondov Európskej únie, napr. z Európskeho fondu pre utečencov.

V prípade žiadateľov o azyl, ktorí zneužívajú inštitút azylu, bude potrebné dôslednejšie využívať zákonné možnosti formou tzv. skráteného azylového konania a v spolupráci s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu dôslednejšie informovať o Programe dobrovoľných návratov, ako o jednej z možností riešenia ich situácie a následne zabezpečiť dobrovoľný návrat migrantov, ktorí sa do „Programu“ zaregistrujú. Okrem toho bude potrebné:

- skvalitniť poskytovanie informácií žiadateľom o tom, aké podmienky musia

spĺňať v súvislosti s azylovým konaním a o organizáciách a subjektoch, ktoré im môžu poskytnúť právnu a materiálnu pomoc,

- venovať zvýšenú starostlivosť zlučovaniu rodín a ochrane ich rodinného života,
- dôsledne využívať metódy efektívneho zisťovania identity osoby, jej pôvodu a veku maloletých žiadateľov o azyl bez sprievodu,
- rozšíriť možnosti žiadateľov komunikovať s právnymi zástupcami, pracovníkmi medzinárodných organizácií, zástupcami mimovládnych a humanitných organizácií, a príbuznými,
- dbať o to, aby maloleté deti žiadateľov boli umiestňované do azylových zariadení so svojimi rodičmi a v prípade maloletých detí bez sprievodu dôsledne zabezpečiť ich zastupovanie zákonným opatrovníkom a riešiť ubytovanie v špeciálnych zariadeniach,
- akceptovať požiadavky ústredných orgánov a organizácií podieľajúcich sa na realizácii

konceptie súvisiace so zvyšovaním finančného rozpočtu, skvalitňovaním materiálno-technickej základne a zvyšovaním počtu pracovníkov podieľajúcich sa na realizácii migračnej politiky.

Nevyhnutným, najmä v súvislosti so zjednocovaním azylovej procedúry s krajinami Európskej únie a jej urýchlením a zefektívnením, sa v podmienkach Slovenskej republiky javí nutnosť aktívne sa zaoberať návrhom Komisie pre Radu a Európsky parlament na vytvorenie predpokladov na hodnotenie všetkých aspektov súvisiacich s udeľovaním azylu a subsidiárnej ochrany len jediným kompetentným orgánom. K tomu vytvoriť zo stávajúcich úradov zaoberajúcich sa problematikou migrácie a azylu „Imigračný a naturalizačný úrad Slovenskej republiky“ v kontexte perspektívy zriadenia európskeho úradu na zabezpečenie spoločného európskeho azylového systému po roku 2010.

3.5. Politika v oblasti spolupráce a koordinovania postupov orgánov štátnej správy a samosprávy a ostatných subjektov podieľajúcich sa na realizácii migračnej politiky

Nakoľko migračná politika zasahuje do všetkých oblastí spoločenského života, základnou požiadavkou je aktívne podieľanie sa na realizácii migračnej politiky zo strany všetkých štátnych orgánov, orgánov miestnej štátnej správy a samosprávy a zainteresovaných mimovládnych organizácií. Dôslednou spolupracou medzi jednotlivými inštitúciami sa sleduje jednotný spôsob vykonávania činností vyplývajúcich z Konceptie migračnej politiky Slovenskej republiky z hľadiska kompetencií, harmonizácie právneho rámca, vyhodnocovania plnenia úloh a pod. Dôležitú úlohu v tejto oblasti bude pod gesciou ministerstva vnútra plniť pracovná komisia, ako koordinačný orgán pri plnení úloh vyplývajúcich z Konceptie migračnej politiky Slovenskej republiky.

Pri vytváraní podmienok súvisiacich s integráciou azylantov do spoločnosti, ako aj poskytovaním ubytovacích kapacít a pracovných príležitostí, sa ťažisko presunie na predstaviteľov miest, obcí a mimovládnych organizácií. Nezastupiteľná úloha vlády a ústredných orgánov štátnej správy bude predovšetkým v tom, aby sa vytvorili nevyhnutné legislatívne predpoklady a formou prenesenia výkonu štátnej správy aj potrebné materiálno-technické, finančné a personálne podmienky na realizáciu tohto procesu v praxi. Súčasne je potrebné, aby sa nepripustilo jeho negatívne ovplyvňovanie uplatňovaním regionálnych, či skupinových záujmov. Efektívnejšia koordinácia vnútroštátnych politík a iniciatív vyžaduje premietnuť do aplikačnej praxe aj spoločné princípy európskeho rámca pre integráciu.

Vychádzajúc z doterajšej spolupráce štátnych orgánov s mimovládnyimi

organizáciami pri realizovaní zásad migračnej politiky možno konštatovať, že ich pôsobením medzi migrantmi sa získavajú cenné informácie o potrebách a problémoch týchto osôb a na základe plnenia viacerých konkrétnych úloh v rámci projektov ich možno hodnotiť ako aktívnych realizátorov migračnej politiky štátu.

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie, ako aj možnosťou získať finančné prostriedky zo zdrojov Európskej únie (napr. Európsky utečenecký fond, Európsky sociálny fond a pod.), sa vytvárajú predpoklady na ďalšie zvyšovanie aktivity mimovládnych organizácií a medzinárodných organizácií a prehlbovanie zodpovednosti za plnenie úloh, ktoré vzhľadom na zmenenú situáciu nadobudnú nové dimenzie. Okrem súčasných činností zameraných na sociálne, právne a psychologické poradenstvo, resp. zabezpečovanie materiálnej pomoci pre žiadateľov, je nevyhnutné ich aktívne pôsobenie na úseku integrácie migrantov do spoločnosti, a to pri zabezpečovaní ich ubytovania, poskytovania pomoci pri hľadaní zamestnania, organizovaní rekvalifikačných kurzov a realizovaní humanitných programov zameraných najmä na pomoc zraniteľným skupinám migrantov – maloletým bez sprievodu, osamelým ženám a matkám s malými deťmi, prestarnutým či zdravotne postihnutým osobám.

3.6. Politika v oblasti dodržiavania ľudských práv a slobôd vo vzťahu k cudzincom a v oblasti predchádzania nežiaducich javov spojených s prejavmi xenofóbie a rasovej intolerancie

Základné atribúty spojené s právom na život, sloboda, osobná bezpečnosť, právo opustiť svoju krajinu a vrátiť sa do nej, či právo na azyl, sú zakotvené v Ústave Slovenskej republiky. Bez ohľadu na národnosť, príslušnosť k etnickej skupine, sociálny pôvod, rasu, jazyk, pohlavie, náboženské a politické presvedčenie, sa tieto práva priznávajú všetkým osobám podliehajúcim jej suverenite. Rovnaký prístup v tejto oblasti sa vo všeobecnosti uplatňuje aj k cudzincom a azylantom. Týmto sa prezentuje nielen akceptovanie medzinárodných dokumentov akými sú Všeobecná deklarácia ľudských práv, prijatá Valným zhromaždením OSN v roku 1948, Charta pre novú Európu, ktorá bola podpísaná na záver konferencie KBSE v Paríži v roku 1990 a v neposlednom rade schopnosť prispôbovať sa novým trendom v rámci Európskej únie.

V tejto súvislosti osobitnú pozornosť je potrebné venovať aj uplatňovaniu požiadaviek uvedených v Dohovore o odstraňovaní všetkých foriem násillia voči ženám a v ďalších dokumentoch prijatých IV. Svetovou konferenciou o ženách v Pekingu zaoberajúcou sa rovnosťou žien a mužov a dokumentu z kodaňského zasadnutia Konferencie o ľudskej dimenzii prezentujúceho požiadavky súvisiace s ochranou a rozvojom ľudských práv a základných slobôd.

Po schválení Európskou radou 5.novembra 2004 nadobudol prioritné postavenie Haagsky program posilňovania slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v Európskej únii. Jeho cieľom je zdokonalenie politiky Európskej únie a jej členských štátov v oblasti garancie základných práv, minimálnych procedurálnych záruk, v prístupe k spravodlivosti, regulovaniu migračných tokov a potláčaniu hrozby terorizmu. Tento krok zaväzuje členské štáty nadviazať vo svojej činnosti na požiadavky vyplývajúce z uvedeného programu a v zmysle orientačných termínov v časovom horizonte do roku 2010 zabezpečovať ich realizáciu.

Nakoľko sa v jednotlivých krajinách Európskej únie menia modely migračných tokov pracovnej sily s tým, že dochádza k zvyšovaniu počtu žien v medzinárodnej pracovnej migrácii a zároveň k pretrvávaniu ich diskriminácie, vystavovaniu chudobe, obchodovaniu so ženami a ich sexuálnemu zneužívaniu, je riešenie predmetnej problematiky nanajvýš aktuálne. Taktiež je potrebné venovať zvýšenú pozornosť narastajúcemu problému obchodovania s ľuďmi a v spolupráci s medzivládnyimi organizáciami a zainteresovanými medzinárodnými organizáciami vytvoriť mechanizmus na jeho prevenciu a pomoc obetiam tohoto javu.

Zo strany kompetentných orgánov si vyžadajú zvýšenú pozornosť a adekvátnejší postih prejavu násilných činov evidentne motivované náboženskou, rasovou alebo etnickou neznášanlivosťou.

V boji proti prejavom xenofóbie a rasovej intolerancie je žiaduce okrem pozitívneho ovplyvňovania verejnej mienky masovokomunikačnými prostriedkami v prospech fenoménu migrácie aj posilňovanie a rozširovanie výchovy v školách o prvky smerujúce k solidárnosti, prosociálnemu správaniu sa a dôslednejšiemu prezentovaniu informácií o medzinárodných záväzkoch Slovenskej republiky v oblasti ochrany práv utečencov.

V súčinnosti so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva využiť na realizovanie politiky v predmetnej oblasti aktivity, ktoré vyplývajú z dokumentu „Akčný plán predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie“, prijatého uznesením vlády Slovenskej republiky č. 446 z 13.mája 2004.

Kapitola 4

NÁSTROJE MIGRAČNEJ POLITIKY

4.1. Spolupráca medzi inštitúciami

Koordináciu aktivít medzi jednotlivými zainteresovanými subjektami súvisiacimi s realizáciou Konceptcie migračnej politiky Slovenskej republiky bude zabezpečovať pracovná komisia zriadená na tento účel.

Jednotlivé ministerstvá s kompetenciami v danej oblasti zapracujú úlohy vyplývajúce z uvedeného materiálu do svojich plánov z hľadiska vecného, súčinnostného a časového plnenia, ako aj priebežného hodnotenia.

Dôležitou súčasťou spolupráce orgánov štátnej správy a samosprávy s mimovládnyimi organizáciami bude rozvoj a uskutočňovanie programov na úseku posilňovania vedomia občianskej spoločnosti o sociálnych a ekonomických dôsledkoch migrácie a praktická realizácia projektov orientovaných na sociálnu, právnu a poradenskú pomoc žiadateľom o azyl a azylantom.

V oblasti readmisie a navracania nelegálnych migrantov a neúspešných žiadateľov o azyl do krajín pôvodu bude potrebné prehĺbiť a zefektívniť súčinnosť medzi IOM a ministerstvom vnútra. Kvalitným poradenským servisom a uplatňovaním špecifických programov dôslednejšie využívať dobrovoľné návraty, ako prednostnú alternatívu pred ich deportáciou.

Je žiaduce, aby Slovenská republika ako člen IOM dôslednejšie využívala potenciál tejto organizácie v oblasti prevencie obchodovania s ľuďmi, pomoci obetiam tejto trestnej činnosti, ako aj pri integrácii migrantov do spoločnosti.

4.2. Legislatíva

Dosiahnutie cieľov migračnej stratégie Slovenskej republiky si vyžiada ďalšie zjednocovanie národnej legislatívy s legislatívou Európskej únie so zámerom vytvárať flexibilný právny rámec, ktorým sa umožní pružne reagovať na všetky zmeny v oblasti migrácie na medzinárodnej, národnej a regionálnej úrovni.

V oblasti aproximácie a tvorby práva Európskych spoločenstiev a Európskej únie pôjde najmä o zabezpečenie priamej aplikácie právne záväzných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie v podmienkach Slovenskej republiky, zabezpečenie transpozície právne záväzných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie do právneho poriadku Slovenskej republiky a o aktívnu účasť Slovenskej republiky na tvorbe týchto predpisov.

Ďalej bude potrebné:

- definovať národnú integračnú politiku a imigračnú politiku vo všeobecnosti pod gesciou ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny za spoluúčasti ministerstva financií a za účasti ministerstva vnútra, ministerstva zahraničných vecí, ministerstva zdravotníctva, ministerstva školstva, Združenia miest a obcí Slovenska, Únie miest Slovenska, mimovládnych organizácií a medzinárodných organizácií,
- vytvoriť legislatívne predpoklady na zapojenie miest, obcí a mimovládnych organizácií do integračného procesu a vyriešiť spôsob spolufinancovania ich aktivít zo štátnych zdrojov,
- v súlade so zmenami v poskytovaní finančných prostriedkov z fondov Európskej únie pružne vytvárať legislatívne predpoklady na ich efektívne čerpanie v podmienkach Slovenskej republiky.

4.3. Inštitucionálna oblasť

V záujme zlepšenia koordinácie a súčinnosti medzi jednotlivými subjektmi participujúcimi na realizácii migračnej politiky bude potrebné:

- vytvoriť zo súčasných úradov zaoberajúcich sa problematikou cudzincov, migrácie a azylu v časovom horizonte do roku 2010 „Imigračný a naturalizačný úrad Slovenskej republiky“ a včleniť do jeho štruktúry zainteresované organizačné subjekty tak, aby tento úrad vecne pokrýval problematiku migrácie od vstupu cudzinca na územie Slovenskej republiky po jej konečné doriešenie a zároveň doriešiť otázku jeho zaradenia a pôsobenia v systéme orgánov štátnej správy,
- rozšíriť ubytovaciu kapacitu zariadení ministerstva vnútra pre nelegálnych migrantov a žiadateľov o azyl,
- dobudovať kapacity súvisiace s realizáciou a výkonom činností pri ochrane štátnej hranice, vyplývajúcich zo Schengenského dohovoru,
- zriadiť informačné centrum, ako národné kontaktné miesto pre Európsku migračnú sieť, ktoré bude v súčinnosti a za metodické spolupráce so Štatistickým úradom Slovenskej republiky zabezpečovať zber informácií, spracúvať štatistické údaje, analýzy a správy pre orgány Európskej únie.

4.4. Ľudské zdroje

S cieľom plnenia úloh vyplývajúcich z Konceptcie migračnej politiky Slovenskej republiky bude potrebné:

- zabezpečiť personálne posilnenie a skvalitnenie profesijnej prípravy vo všetkých inštitúciách s kompetenciami v oblasti migrácie,
- vypracovať jednotný systém odbornej prípravy zamestnancov tak, aby sa priebežne zabezpečoval rozvoj ich špecifických vedomostí a schopností s akcentom najmä na pracovníkov prvého kontaktu s migrantmi.

4.5. Financovanie

Realizácia plnenia vytýčených strategických zámerov a cieľov Konceptcie migračnej politiky Slovenskej republiky bude priamo podmienená zabezpečením zodpovedajúcich personálnych, materiálno-technických a finančných zdrojov na vytvorenie podmienok a predpokladov spojených s vybudovaním efektívnej infraštruktúry prispôbenej požiadavkám moderného manažmentu riadenia migračného systému Slovenskej republiky, prísunu relevantných informácií, rozvoju informačného systému a rozvoju personálnych zdrojov.

Pri vytváraní potrebných finančných zdrojov bude nevyhnuté popri financovaní jednotlivých zámerov a aktivít zo štátneho rozpočtu využívať i všetky možnosti financovania zo zdrojov Európskej únie, ako aj z „donorských“ príspevkov v rámci spolupráce na projektoch s mimovládnyimi organizáciami a za tým účelom vyčleniť dostatočný objem finančných prostriedkov nevyhnutných na spolufinancovanie.

Kvantifikácia potrieb sa bude konkretizovať v návrhoch na zostavenie zákona o štátnom rozpočte na príslušný kalendárny rok na základe podkladov vyplývajúcich z rozpracovania Konceptie migračnej politiky Slovenskej republiky v podmienkach jednotlivých subjektov zainteresovaných na ich plnení, a to s prihliadnutím na rozvojové trendy a vývoj migrácie v Slovenskej republike.

* * *

Vstup Slovenskej republiky do Európskej únie priniesol zásadné zmeny v riešení problematiky migrácie. Je zároveň tým faktorom, ktorý si vyžaduje vykonanie zmien v komplexnej migračnej stratégii, akceptujúc pritom najmä opatrenia súvisiace s realizáciou Schengenského dohovoru, Dublinského nariadenia a najmä Haagskeho programu, ktorý zásadným spôsobom definuje postup členských krajín Európskej únie a stratégiu v predmetnej oblasti do roku 2010.

Nutnosť zásadných zmien v migračnej politike Slovenskej republiky vyplýva aj z potreby širšej zainteresovanosti a efektívnejšej koordinovanosti jednotlivých štátnych orgánov, či príslušných miestnych orgánov štátnej správy a samosprávy.

Ďalším významným dôvodom, z ktorého vyplýva nutnosť zmien v doterajších zásadách migračnej politiky, je nárast nelegálnej migrácie, ktorá svojím charakterom objektívne vytvára priestor pre nárast organizovaného zločinu a zvyšovanie kriminality.

Vychádzajúc z reálneho predpokladu, že záujem cudzincov uchádzajúcich sa o udelenie azylu v Slovenskej republike, ako novom členskom štáte Európskej únie bude narastať, musí byť prioritou vytvorenie režimových opatrení súvisiacich s požiadavkou na zabezpečenie ochrany vonkajšej hranice Európskej únie, ktorou sa zabráni prenikaniu nelegálnych migrantov na územie Slovenskej republiky a následne do ďalších krajín Európskej únie. Osobitnú pozornosť bude pritom potrebné venovať prijímaniu opatrení na zamedzenie možného páchania všetkých foriem trestnej činnosti a terorizmu zvlášť.

Medzinárodné záväzky, ktoré pre Slovenskú republiku vyplývajú z členstva v Európskej únii, sa musia prejavovať predovšetkým v riadiacej úlohe štátu, a to najmä pri vytváraní predpokladov na riadenie procesu migrácie, s dôrazom na vybudovanie mechanizmov rozdeľovania bremena migrácie medzi krajinami Európskej únie, ako aj pri jeho sledovaní a vyhodnocovaní z pohľadu bezpečnostných rizík a spoločenského dopadu. Zároveň je nevyhnutné vytvárať podmienky na integráciu migrantov do spoločnosti pri rešpektovaní ich sociálnych a kultúrnych potrieb.

Zabezpečenie realizácie naznačených úloh si vyžiada adekvátne navýšenie personálnych a materiálových zdrojov u všetkých subjektov podieľajúcich sa na tomto procese, ale najmä v podmienkach rezortu ministerstva vnútra a ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré sa budú rozhodujúcou mierou podieľať na jeho praktickej realizácii.

V nadväznosti na uvedené bude potrebné v časovo krátkom horizonte vykonať zmeny v organizačnom usporiadaní zainteresovaných subjektov, prípadne zmeny v legislatíve, a to predovšetkým v oblasti odstraňovania negatívnych sprievodných rizík migrácie, zvýšenia zainteresovanosti miest a obcí na integračnom procese migrantov do spoločnosti, v oblasti zvyšovania

liberálnosti pobytového režimu, ako aj rozširovania procesu migrácie o problematiku riadeného a regulovaného prisťahovalectva vo väzbe na aktuálne potreby Slovenskej republiky.

[Migračný úrad MV SR](#)